

[Nová metafyzika: polemika s tradičním pojetím]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 23. 1. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 23. 1. 2000

[Nová metafyzika: polemika s tradičním pojetím]

Pojetí pravdy nemůže být náležitě korigováno (proti dosavadní většinové tradici) bez zásadní revize svého filosofického rozsahu: už dávno nemůže být jen problémem kognitivním (gnozeologickým, noetickým), ale musí se stát také problémem „metafyzickým“. Ovšem sama „metafyzika“ musí být nově konstituována, právě také na rozdíl a přímo polemicky proti metafyzice staré. Tradiční metafyzika, která má svůj zdroj v řecké antice, ale která dosud zatěžuje evropské myšlení zejména v podobě, jakou jí dal středověk, zvláště pak scholastika, chápala metafyziku jako základní filosofickou disciplínu, orientovanou na to, co se nemění (v tom smyslu, jak teoretické filosofické disciplíny chápal Aristotelés: „matematika“ a „theologie“ si byly blízké v tom, že se podle něho zabývaly tím, co se nehýbe a nemění, a obě se tedy odlišovaly od „fysiky“, která se měla zabývat tím, co se pohybuje a mění). A protože „fysika“ sama se měla zabývat proměnami smyslového světa, úkolem metafyziky, vlastně – kdyby staří byli lépe znali řečtinu – jakési „hyper-fysiky“, se mělo stát zkoumání a promýšlení toho, co je „nade“ vší proměnlivostí, ergo tím tzv. „nad-přírodnem“ či „nad-přirozenem“; Aristotelova „theologie“ byla tak transformována do podoby „hyperfysiky“, které se však stále ještě říkalo „metafysika“. Slovo samo však je docela pěkné, i když má za sebou tak zmatenou historii. Chtěl bych je zachovat, ale důkladně reinterpretovat. Vzhledem k tomu, že stará metafyzika je u konce, ne-li už po smrti (vlastně z ní zůstává jen onen pach jejího tlení), můžeme začít mluvit o „nové metafyzice“, ovšem také nově vymezené. Byla by to filosofická disciplína, která se zabývá tím, co se zdá být méontickým předpokladem všeho „fysického“, tj. všeho, co vzniklo a vzniká zrodem a co zaniká „smrtí“ (příčemž „smrt“ musíme vymezit jako ukončení událostného dění všeho druhu, tedy nejen života resp. živých bytostí).

(Praha, 000123-2.)